

توقتونىياز ابدىلدا

# ومۇز قايرىقتارى

شەنجاڭ دىل باسمىسى

توقتونىياز ابدىلدا

# ومۇر قايرىقتارى

شەنجاڭ ەل باسماسى

图书在版编目 (CIP)数据

生命的旋律: 柯尔克孜文/—托合提尼亚孜著. —乌鲁木齐: 新疆人民出版社, 2008.12

ISBN 978-7-228-12189-2

I. 生... II. 托... III. 诗歌—作品集—中国—当代—柯尔克孜语(中国少数民族语言) IV. I227

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2009) 第 004241 号

责任编辑: 阿布都拉依·吾斯漫

责任校对: 美丽克·努肉孜

封面设计: 买买提江

## 生命的旋律 (柯尔克孜文)

托合提尼亚孜 著

出版发行 新疆人民出版社

地 址 乌鲁木齐市解放南路 348 号

电 话 0991-2826010

邮 编 830001

经 销 新疆维吾尔自治区新华书店

印 刷 新疆生产建设兵团印刷厂

开 本 787×1092 毫米 1/32

印 张 6.875

版 次 2008 年 12 月第 1 版

印 次 2008 年 12 月第 1 次印刷

印 数 1-550

书 号 ISBN 978-7-228-12189-2

定 价 20.00 元

جووپتۇۇ رەداكتورۇ : ابدىراي وسمون  
جووپتۇۇ كوررەكتورۇ : مالىكە نورۇز  
مۇقاپاسىن جاسالغان : مامەتجان

## ومۇر قايرىقتارى

توقتونىياز ابدىلدا

باستىرىپ تاراتۇۇچۇ : شىنجاڭ ەل باسمى  
ادرەسى : ۇرۇمچۇ شارى تۇشتۇك ازاتتىق جولۇ 348 - نومۇر  
تەلەفون نومۇرۇ : 2826010 — 0991  
پوچتو نومۇرۇ : 830001  
ساتۇۇچۇ : شىنجاڭ ۇيعۇر اپتونوم رايوندۇق شىنخۇا كىتەپخانىسى  
باسۇۇچۇ : شىنجاڭ وندۇرۇش قۇرۇلۇش بىڭتۇانى باسما زاۋوتۇ  
فورماتى : 1092 × 787 م 32 / 1  
باسما تاباعى : 6.875  
باسماسى : 2008 - جىل 12 - اي 1 - باسمى  
باسىلۇۇسۇ : 2008 - جىل 12 - اي 1 - باسىلۇۇسۇ  
تئراجى : 550 — 1  
كىتەپ نومۇرۇ : ISBN978-7-228-12189-2  
باسى : 20.00 يۋان

## باسمادان

شئىجاڭ ەل ووز ادابىياتچىلار قومۇنۇن تۇرۇقتۇۇ  
مۇچوسۇ، شئىجاڭ جازۇۇچۇلار قومۇنۇن مۇچوسۇ، جۇڭ -  
گو « ماناس » نىلىو قومۇنۇن مۇچوسۇ، جۇڭگو قىر -  
عز تىل - ادابىيات ئىلمىي نىلىو قومۇنۇن ورۇنباسار  
باش قاتچىسى، « ماناس » ەپوسۇن باسمادان چىعارۇۇ كول -  
لەگىياسىنىن تۇرۇقتۇۇ مۇچوسۇ، قارت اعارتۇۇچۇ، ادئىس  
رەداكتور، اقىن توقتونىياز ابدىلدا ۇۇلۇ 1947 - جىلى  
9 - ايدىن 30 - كۇنۇ اقسۇۇ ايماعىنىن ونسۇۇ وودانى  
اتوينوق جايلووسۇندا ۇوينوگو كەلگەن. ال وزۇنۇن وسۇپ  
جەتىلگەن جەرگەسى موڭغۇلكۇروو وودانى شاتى قىرعىز  
ۇلۇتتۇق ائىلىندا باشتالغىچ، ورتومەكتەپتى وقۇپ،  
1964 ~ 1968 - جىلعا چەينىلە سىفان شوپۇاندان  
وقۇۇ بۇتكون سولڭ، شاتى قىرعىز ۇلۇتتۇق ائىلىنا قىزمات -  
قا بولۇنۇپ، ال جەردەگى حانزۇ، ۇيعۇر، قازاق، قىرعىز،  
موڭغۇل قاتارلۇۇ التى ۇلۇتتان قۇرالغان ورتو مەكتەپتە  
مۇعالىم، ئىلمىي مۇدۇر، مەكتەپ مۇدۇرۇ سىياقتۇۇ مىل -  
دەتتەردى اتقارغان. وشوندى ەلە ئدارا، قوموم پارتىيا ياچەي -  
كاسىنىن شۇجئىسى، نىتىماق فەرمانىن اعارتۇۇعا جووپتۇۇ  
باشچىسى بولۇپ دا ىشتەگەن. ال ىلە گەزىتىنە كوپتوگون  
ارتۇرلۇۇ جانىرداعى ماقالالاردى، قازاقچا ىرلاردى جارىيالاغان.

1981 - جىلى شىنجاڭ اعارتۇۇ باسماسىنى قىرغىز  
رەداكسىياسى قالبىنا كەلتىرىلگەن كەزدە، ۋي - بۇلوسۇ  
مەنەن شىنجاڭ اعارتۇۇ باسماسىنا قوتۇرۇلۇپ كەلگەن.  
وشوندون ازىرغا چەين شىنجاڭ اعارتۇۇ باسماسى قىرغىز  
رەداكسىياسىدا رەداكتور بولۇم باشچىسى سىياقتۇۇ مىلدەتتە -  
دى اتقارپ، رەداكسىيانى قۇرۇۇچۇ كۈچ باشچىلارنىان  
بولعون.

40 جىلدىق اعارتۇۇعا ارنالغان ومۇر جولۇندا وزۇنۇن اقىند-  
دىق جوندومۇ مەنەن كوپتوگون داستان، باللادا، اغىگەمە،  
پوۋەست، جانا تۇركۇن تەمادالى رلاردى، ر تەكستتەرىن  
تۇردۇۇ گەزىت - جورنالداردا جاريالاپ كەلەت.

اقىندىن «التىن ۇيا» اتتۇۇ رلار جىيىناى 1996 - جىلى  
شىنجاڭ ەل باسماسىنان، «جەڭش ىرى» اتتۇۇ رلار جىي-  
ناى قىزىلسۇۇ قىرغىز باسماسىنان جارىق كورگون. وشوندوي  
ەلە اقىندىن رلارىن كە بىر بولۇكتورۇ چەت مامەلەكەتتە  
ورۇسچا جانا قىرغىزچا گەزىت - جورنالداردا جاريالانىپ،  
وقۇرمانداردىن جاقشى بالسىنا تاتىقتۇۇ بولعون.

جولدوش توقتونىياز ابدىلدا قىرغىز ۇلتۇنۇن اعارتۇۇسۇ  
ۋچۇن بىر ومۇر جانىن ۇروپ، قىرغىز ۇرپاقتارىن رۇحانىي  
مادانىياتىنا زور سالىم قوشقون، بىز اپتورعو بەكەم دەن سوو-  
لۇق قالاپ، باسماىزدان «ومۇر قايرىقتارى» اتتۇۇ رلار  
جىيىناىن چىعاردىق

2008 - جىل وكتاىبر

## مازمۇنۇ

- 1 ..... بوشتوندۇق تاڭى
- 7..... ئىللىيارت جۇرۇك تالىپىنغان
- 9..... تۈبۈلۈك ەستە ساقىتالات
- 14..... اتا مەكەن
- 15..... جۇڭخۇانىن اتۇۇلۇ
- 18..... قۇبانىچ، شاتتىق، سالتانات
- 20..... مايرام شاتتىعى
- 23..... وكتابرگە ارنوو
- 25..... جاڭى جىل كەلدى جارقىراپ
- 27..... اق تەرەك
- 28..... بولو بەرسىن كۈندۈ توي
- 30..... التىن كۈز
- 31..... مۈچۈل ىرى
- 32..... تولدوردۇن ايتشى
- 36..... كىم بولوم
- 38..... تالاي سىنوو
- 39..... كوركوم شار
- 41..... قىزىلسۇۇ
- 42..... مەكەم

- 43..... ھىگە كىچى ەل بولوبۇز
- 45..... جوعول، وورۇ !
- 45..... جاڭى جىل كەلدى جارقىراپ
- 48..... اق بىلاچىن
- 50..... مىڭجەن دايرا
- 52..... التىن چوقۇ
- 55..... لىشان تووسۇ
- 57..... جول ۋستۇندى
- 63..... باقت سەكسى
- 64..... كۈلكۈلۈۋ داراق
- 65..... مايىمل تووسۇ
- 67..... امان بولسۇن باشكار
- 69..... تەياتىردا
- 71..... قىرعىز ۋىتۇ جەر شارىن بۇت چارپىدى
- 73..... باتا
- 75..... قىرعىزىم، سەندەن ايلانام
- 77..... قانداي كۈن
- 79..... جاڭى زامان گومەرى
- 80..... بەيىش بولسۇن بىلايم جاتقان جەرىك
- 82..... قىلىمدارعا رادىوبۇز بىردالىسىن
- 83..... جەر مەنىن جۇروگۇ
- 85..... جىل كەمەسى
- 86..... كەتەسىزبى تىم ەلە
- 87..... توو بۇلبۇلۇ

- 88..... ئارتۇۇ بىلىم بەشىگى
- 89..... قايران بەرەن
- 92..... بر پىرى
- 93..... جاڭىرا بەرسىن وبونۇڭ
- 95..... قازاق - قىرعىز باش قوشتۇق
- 96..... قۇت بولسۇن سەكسەن جاشىڭىز !
- 97..... العالاپ جاشاپ تۇرالى
- 99..... چىعا بەرسىن مەكەندەن سەندەي بەرەن
- 101..... ەلۈۋ جىلىڭ قۇت بولسۇن !
- 103..... گۈل ازىق
- 110..... قۇرمان ايت مارا كەسىنە ارنايمىن
- 111..... النىم ساباق ايتشۇۇ
- 113..... قىزىق كەچ
- 117..... باتىشقا ساپار
- 119..... ماناس روھۇ جاشاسىن
- 121..... تەڭىر توو گۈلۈن تەرگىلە
- 123..... جاشوو جولۇ
- 124..... نان
- 125..... ارنادىم بىردى بالدارعا
- 127..... ۋىرونڭون، بالدار، العالاپ
- 128..... قار
- 131..... جەمەدە تاي
- 132..... چىكىلىك
- 133..... ۇلۇۋ توونۇن بىيى

|          |                                       |
|----------|---------------------------------------|
| 134..... | ارنوو                                 |
| 137..... | قىيىنلاام                             |
| 138..... | چاقشى تىلەك ۇرانىم                    |
| 140..... | ماحابات                               |
| 141..... | قىرمىزى                               |
| 142..... | قارا كوزۇم                            |
| 143..... | قانتەيىن سەنىن كۈلكۈڭدۇ               |
| 144..... | كويكولۇم                              |
| 145..... | ەڭسەيىمىن                             |
| 147..... | كوك مەيكن كول                         |
| 148..... | بىر كۈيدۇم                            |
| 149..... | توي                                   |
| 150..... | تۇش                                   |
| 153..... | ۇباقىت قىمبات دۋىنودو                 |
|          | <b>بالدار ادابىياتىنان</b>            |
| 154..... | كەكىلىك                               |
| 155..... | قالەمچە                               |
| 156..... | اتكىرەتكە ەستەلىكتەرىنەن مۇعالىمدەرگە |
| 156..... | قالپ ىر                               |
| 196..... | مپىلوگ                                |
| 197..... | قايعىدان جۇروك زىلدەدى                |
| 209..... | تويغو تارتۇۇ                          |

## بوشتوندۇق تاڭى

( جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى قۇرۇلغاندىن  
80 يىلدىن ئارتۇق )

مىڭ توعۇز جۇز جىيرما بىر،  
قۇتماندۇ ەستە ۇشۇل جىل.  
قۇبانچتۇ قاپار تاراعان،  
جەتىنچى ايدىن بىرى ۇشۇل .

قۇرۇلغان وشول كۈنىدۇ،  
كوممۇنىستىك پارتىيا.  
بوشتوندۇقتۇ ۇندۇ.  
جۇڭخۇا ۇلۇت جالىپعا.

كۈندۈي شوولا تاراتتى،  
ار ۇلۇت جالىپى ەلىنە.  
قۇبانچ قاپار تارادى،  
مەكەندىن مەيكىن جەرىنە.

جۇمۇشچۇ، دىيقان، اسكەردى،  
بىرىمتىك قىلىپ ۇيۇتتۇ.

چىققىنچى زالىم بۇرۇقتۇ،  
تۈپ تامىردان قۇرۇتتۇ.

اقىقات ئىشى ەلىمە،  
ورنوڭ بولۇپ ساقىتالدى.  
قۇرمانداردى ەسكەرىپ،  
اتتارىن ەلىم جاتقا الدى.

شىلىدەن باسقان «ۋچ توو» نۇ،  
كوڭتورۇپ تاشتاپ قۇتۇلدۇق.  
جىرعالى ۋچۈن ەلىمدىن،  
سوتسىيال جولعو ۇمتۇلدۇق.

«دۇڭخاڭخۇڭ»<sup>①</sup> ىرى تارالغان،  
كوڭ شايى مەيكىن اسماندا.  
جىرعال - كەنچكە ەل باتقان،  
ازاتىق تاڭى اتقاندا.

قۇبانچىتىن چالىنعان ،  
سەگىنالى دۋىنوگو.  
مىللىيارت جۇروڭ سۋيۇنگون،  
مەكەندىن مەيكىن تورۇندو.

① دۇڭخاڭخۇڭ — چىعش قىزاردى (اپتور).

ۋلۇۋ كوسوم ماۋجۇشئى ،  
جۇزۇڭلىئى جانا ليۇ شاۋچئى .  
ون ەكى مارشال باتىرجان ،  
دىڭ شياۋپىڭ چىعان دانىشمان .

كوچ باشتادى ەچەن جىل ،  
پارتىئا تۇۋسۇن كوتورۇپ .  
باق - تالاي قولىدون جاراتتى ،  
تۈزۈمدۈ ەسكى كوڭتورۇپ .

ەل ۋچۈن شىتەپ ەرىنبەي ،  
ساققالعان مەكەن كوڭۇلىو .  
ەزىلگەن ەل ەس الپ ،  
ەە بولعون جاڭى ومۇرگو .

كوسومدور كوزۇ وتكون سوك ،  
قالعاندار قارماپ ورولدۇ .  
سلالات جاڭى جول اچىپ ،  
باردىق جاقتان وڭولدۇ .

ەل باعىنا تۇۇلغان ،  
مەكەندىن اتا - ۇۇلدارى .  
كوسومدۇن ئزىن باسىشقان ،  
كىيىنكى جاڭى مۇۇندارى .

هشكىتى اچىپ كەڭىرى،  
مەكەندى، ەلدى وڭولتتۇ.  
جاڭى سىلاات شىتەردە،  
ساياسات بولدى تۇرۇقتۇۇ.

باردىق ادام القاشتى،  
وڭشودۇ، دەپ قىردالدى.  
زامانداشۇۇ جولۇندا،  
ىنتىماق، بىردىك چىڭالدى.

قاباق تۇيۇپ قۇمسارغان،  
ئىساندار بىزدەن كورۇنبۇيت.  
براازى بولۇپ تۇرمۇشقا،  
بايلىغىن ايتىپ كۇلۇڭبۇيت.

دەمىلگە بولۇپ پارتىيا،  
جاشادى ەلىم جىرعالدا.  
ۇلۇۇ جۇڭخۇا تانىلدى،  
بۇت دۇنيۇ ەل اراعا.

دوستورۇبۇز كۇن سايىن،  
كوبۇيۇپ جاتات دۇنيۇدو.  
بارىش - كەلىش، بايلانىش،  
بولۇپ تۇرات كۇنۇگو.

مادانىيات الماشۇۇ،  
تۈزۈلدۈ توقتوم اردايىم.  
ئىلىم - بىلىم ۋىرونۇش،  
ورچۇپ جاتات كۈن سايىن.

تاپقىرلانىپ تەحنىكا،  
ونور جايلار جاندىدى.  
كەرقانا، زاۋوت، كەندەرىم،  
اشرىپ پىلان اتقاردى.

ايىل چاربا وندۇرۇش،  
مول تۇشۇم ارتتى كويويۇپ.  
تورت تۈلۈك باتپاي جەر سولقۇپ،  
جاتقانن مىنا بىز كوردۇك.

سالتاناتتۇۇ زور جۇرۇش،  
لەارتۇدان باشتالدى.  
ناداندىقتىن زىيانى،  
كوكۈرۈكتۈ جاتتالدى.

جەتەشپ شىلۇۇن جاشتارىم،  
الەقاراي اتتاندى.  
بىلىمى مەنەن باا الپ،  
گۈل اچىپ، بۇردوپ شاققادى.

ئلىمپوز چىقتى ەچەندەپ،

ونور، بئلىم ەەلەگەن.

الدىنقى ەلگە جەتشتىك،

زامانداشپ بئز كەنەن.

اقىلدىن كەنچ بۇلاعىن،

اچتى مىنا پارتئىيام.

ادىلەت وچپوس چىراعىن،

جاقتى مىنا پارتئىيام.

ۇلۇت، ساياسات تەڭدىگىن،

اتقاردى مىنا پارتئىيام.

باردىق ۇلۇت بىردەي، دەپ،

باشقاردى قالىس پارتئىيام.

ەلىمە بىرس باق بولدۇڭ،

داڭازالڭ كەتتى دۈينوگو.

زامانداشۇۇ جولۇندا،

سئز رولچۇ، بئز كەمە.

داڭازا مەنەن تويلويلۇ،

سەكسەن جىلىڭ، پارتئىيام.

جەڭشتىن كۈۋسۈن چالالى،

جۇڭخۇا ەلى جالىپى جان.

مەكەندىن جىرعال باغىندا،  
بۇلبۇلداي تاغشىپ تالپىنام.  
ۈلۈۈ، قالسى، ارداقتۇۈ،  
پارتىيا بىزگە اتقان تالڭ.

1991 - جىل 1 - ئىۈل ۈرۈمچۈ

### مىللىيارت جۈرۈك تالپىنغان

جارالغان ۈزگۈ اسلىدان،  
جاشاسىن ۈلۈۈ پارتىيام.  
جىرعال كەنچكە بولونتۇپ،  
ەلىڭە مەرىڭ چاچىلغان.

سەكسەن بەش جاشىڭ تۈيلۈشۈپ،  
مىللىيارت جۈرۈك تالپىنغان.  
جەڭشىتىن كۈۈسۈن ىرداشىپ،  
قۇبانچى سۇۈداي تاشىغان.

ەلىڭ قولىدۇپ پارتىيام،  
جاشا دەپ ۇراان چاقىرغان.  
ۈلۈت، ساياسات تەڭدىكتىن،  
تۈبۈلۈك گۈلۈ اچىلغان.